

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan hyvinvointialue

Sosiaalisen luototuksen soveltamisohjeet 1.1.2025

Sosiaalisen luoton tarkoitus

Sosiaalinen luototus on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille henkilöille / perheille, joilla ei ole mahdollisuutta saada muuta luottoa esimerkiksi luottohäiriömerkinnän tai puuttuvien vakuuksien vuoksi. Sosiaalisen luoton myöntämisen edellytyksenä on, että luoton hakijalla on riittävästi ja jatkuvasti maksuvaraa luoton takaisinmaksua varten. Pysyväisluonteisena tulolähteenä voidaan pitää esimerkiksi ansiotuloa tai eläkettä. Sosiaalista luottoa voidaan edellytysten täytyessä myöntää Pohjanmaan hyvinvointialueen luototuksen rahaston varojen sallimissa rajoissa.

Sosiaalihuollon myöntämällä luotolla pyritään ehkäisemään henkilön tai perheen taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistämään itsenäistä suoriutumista. Luototuksessa noudatetaan sosiaalisesta luototuksesta annettua lakia (1133/2002). Ennen sosiaalisen luoton myöntämistä luoton saajalle tulee antaa kirjallisena tiedot hyvinvointialueen määrittelemistä sosiaalisen luoton myöntämisen perusteista.

Sosiaalisen luoton myöntäminen

Ennen kuin voidaan arvioida hakijan edellytyksiä saada sosiaalista luottoa, selvitetään hakijan oikeus saada perustoimeentulotukea ja täydentävää tai ehkäisevää toimeentulotukea. Sosiaalisen luoton myöntäminen edellyttää lainan saajalta kykyä maksaa pysyväisluonteisista tuloistaan lainan kuukausittaiset lyhennykset ja korot. Maksukyky arvioidaan vähentämällä nettotuloista asumiskustannukset, välttämättömät vakuutukset sekä päivähoidosta, elatusvelvollisuudesta, terveydenhuollosta ja työssäkäynnistä aiheutuvat menot. Lisäksi nettotuloista vähennetään välttämättömät elinkustannukset, velkojen hoidosta aiheutuvat kulut ja muut erityismenot. Välttämättömiä elinkustannuksia määritettäessä käytetään pääsääntöisesti velkajärjestelynormistoa, jonka oikeusministeriö päättää vuosittain antamallaan asetuksella. Luotonhakijan taloudenhoitoa voidaan arvioida ja selvittää myös toimeentulotukinormistoa käyttäen.

Sosiaalisen luoton myöntämistä harkittaessa sekä arvioitaessa hakijan kykyä rahoittaa tuloillaan tai varoillaan sosiaalinen luotto hakemuksessa perusteltuun käyttötarkoitukseen, otetaan huomioon hakijan koko perheen taloudellinen tilanne sekä taloudelliseen asemaan vaikuttavat muut tekijät. Yksi sosiaalisen luoton tavoitteista on edistää pienituloisen tai vähävaraisen henkilön / perheen itsenäistä suoriutumista. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi etsitään keinoja luotonsaajan talouden hallintaan saamiseksi ja taloudellisen vakauden lisäämiseksi myös pidemmällä aikavälillä. Tästä johtuen sallitaan vähävaraisen varallisuuden lisääntyminen sosiaalisen luoton avulla, eikä vähäinen varallisuus muodostu sosiaalisen luoton myöntämisen esteeksi.

Sosiaalisen luoton perusteet

Sosiaalista luottoa voidaan myöntää erilaisia tarkoituksia varten, mikäli arvioidaan, että luottoa myöntämällä voidaan ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista ja / tai edistää henkilön / perheen itsenäistä suoriutumista. Perusteena luoton myöntämiselle voi olla esimerkiksi talouden hallintaan saattaminen, velkakierteen katkaiseminen, asumisen turvaaminen, sosiaalisen kriisin ylittäminen tai muu hakijan itsenäiseen selviytymiseen vaikuttava asia, kuten vakuuksien puuttuminen tai maksuhäiriömerkintä. Perusteltu syy myöntää sosiaalista luottoa voi olla myös kuntoutumisen tai työllistymisen edistäminen. Joissain tapauksissa luottoa voidaan myöntää myös kodin hankintoihin.

Sosiaalisen luoton myöntämisen esteet

Sosiaalista luottoa ei voida myöntää säännöllisesti toimeentulotukea saaville tai päätoimisesti opiskeleville henkilöille. Opiskelijan ensisijaisia tuloja ovat opintoraha ja valtion takaama opintolaina. Sosiaalista luottoa voidaan harkinnan perusteella kuitenkin myöntää sellaisille opiskelijoille, joiden opintolainan saaminen edellyttää entisten vähäisten velkojen maksamista. Luottoa ei yleensä myönnetä myöskään yritystoimintaan, eikä henkilölle, jolla on voimassa oleva yksityishenkilön velkajärjestelyn maksuohjelma. Lisäksi sosiaalinen luotto voidaan hylätä käyttämällä toimeentulotukinormistoa maksuvaralaskelmassa.

Sosiaalisen luoton myöntämisen yleinen este on maksuvaran puuttuminen. Tämän lisäksi esteenä voi olla myös esimerkiksi jokin seuraavista:

- Hakijalla on maksuvaransa suuruuden perusteella saada kohtuuehtoisen luoton normaaleilta luottomarkkinoilta.
- Katsotaan, että hakija voi kohtuullisessa ajassa säästää tarvitsemansa luoton määrän.
- On perusteltua syytä olettaa, että maksuvarastaan huolimatta hakija ei suoriutuisi luoton takaisinmaksusta.
- Hakijalle jäisi sosiaalisen luoton myöntämisestä huolimatta järjestelemättömiä luottoja ja / tai velkoja.
- Yksityishenkilön velkajärjestelyssä oleva hakija velkaantuisi lisää ilman suostumusta velkojilta.

Lisäksi sosiaalisesta luotosta voidaan tehdä kielteinen päätös, mikäli sosiaalisella luototuksella ei ole päätöksentekohetkellä käytettävissä varoja tai mikäli hakemus on puutteellinen esimerkiksi liitteiden osalta.

Luoton määrä ja korko

Sosiaalisen luototuksen minimiluotoksi on määriteltä 1000 euroa/asiakas ja maksimiluotoksi 15 000 euroa/asiakas. Luotosta peritään 12 kuukauden EURIBOR-viitekorko, joka kuitenkin voi enintään korkolain (633/1982) 12§:ssä tarkoitettu viitekorko. Korko peritään kuukausierän yhteydessä laskettuna eräpäivänä jäljellä olevan lainapääoman mukaan. Koron tarkistus tapahtuu 12 kuukauden välein. Sosiaalisesta luotosta ei peritä muita luottokustannuksia. Sosiaalinen luotto takaisinmaksuehtoineen on pankkilainaan verrattavissa oleva luotto. Luoton vähimmäismäärä on 1000 euroa ja enimmäismäärä 15 000 euroa. Lainan takaisinmaksuaika on enintään viisi vuotta ja pienin kuukausierä on 50€.

Velkojen järjestelyyn liittyvässä luototuksessa maksetaan myönnettävä luotto suoraan velkojille. Hankintoihin liittyvässä luototuksessa puolestaan luotto myönnetään ostositoumuksena tai maksetaan kuittia vastaan asiakkaan tilille.

Hakijan maksukyvyn arviointi

Luoton hakijan maksukykyä arvioitaessa otetaan huomioon kaikki hakijan käytössä olevat tulot. Hakijan varoja arvioinnin yhteydessä voidaan käyttää perusteena toimeentulotuesta annetun lain 12 §:n säännöstä, jonka mukaan hakijan varallisuutena otetaan huomioon kaikki käytettävissä tai helposti realisoitavissa oleva varallisuus nettomääräisenä. Hakijan ansaintamahdollisuuksia arvioitaessa puolestaan kiinnitetään huomiota hakijan ikään, työkykyyn, elatusvelvollisuuteen sekä muihin olosuhteisiin, jotka vaikuttavat tulonhankkimismahdollisuuksiin.

Kun arvioidaan velkaantuneen hakijan tilannetta, selvitetään velkojen tilanne perusteellisesti. Täten hakijan tuleekin toimittaa selvitys kaikista veloistaan. Kyseisestä selvityksestä tulee käydä ilmi kunkin velan peruste ja velkoja sekä velkamäärä. Mikäli hakijalle ei synny maksuvaraa, eikä hänelle näin ollen voida sosiaalista luottoa myöntää, tulee hänet ohjata hakemaan yksityishenkilön velkajärjestelyä tai sovitteluratkaisua velkojen kanssa. Jos tiedossa on, että hakijan tuloissa tapahtuu hakemushetken jälkeen muutoksia, tulee tämä huomioida maksukykyä arvioitaessa.

Luoton takaisinmaksu

Luoton takaisinmaksu hoidetaan luottosopimuksen mukaisesti kuukausittain toteutuvalla laskutuksella. Takaisimaksujen laiminlyöminen tai muu sopimusrikkomus saattaa johtaa luoton irtisanomiseen ja perimistöimiin. Sosiaalisesta luototuksesta päättävä taho voi erityisessä tilanteessa myöntää enintään 5 kk maksuvapaata vuodessa. Riittävän pätevänä syynä voidaan pitää esimerkiksi hakijan tai hänen perheenjäsenensä sairastumista, kuolemantapauksia, muuttoa tai äkillistä ja yllättävää maksukyvyyn muutosta, joka johtuu esimerkiksi pitkäaikaisesta lomautuksesta tai ansiotyön päättymisestä. Maksuvapaakuukausia ei voida myöntää, jos sosiaalisella luototuksella on täysimääräinen lainan takaisimaksuaika, joka on viisi vuotta. Maksuvapaakuukausien myöntämisestä tulee aina tehdä viranhaltijapäätös. Myönteisen maksuvapaapäätöksen perusteella tehdään myös uusi lainasopimus.

Saatavien perintä ja luoton irtisanominen

Erääntyneen saatavan perintään sovelletaan Lakia saatavien perinnästä (513/1999). Perinnällä tarkoitetaan laissa toimenpiteitä, joilla pyritään saamaan velallinen suorittamaan vapaaehtoisesti erääntyneet saatavansa. Mikäli luoton tai sen erän takaisinmaksu on laiminlyöty eräpäivänä, lähetetään velalliselle maksukehoitus. Jos velallinen ei maksukehotuksesta huolimatta maksa erääntyneitä erä viimeiseen mahdolliseen maksupäivään mennessä tai sovi uuden maksusuunnitelman laatimisesta, voidaan sosiaalinen luotto irtisanoa. Irtisanomisperusteita arvioitaessa käytetään asiakaskohtaista harkintaa. Irtisanominen edellyttää, että maksu on viivästynyt vähintään kuukauden ja on edelleen suorittamatta. Lisäksi irtisanomisen edellytyksenä on, että viivästynyt määrä on vähintään 10 prosenttia jäljellä olevan luoton määrästä tai jos saataviin sisältyy useampi kuin yksi maksuerä, vähintään viisi prosenttia luoton jäljellä olevasta määrästä.